

Riksantikvarieämbetet

Landskap – hälsa, friluftsliv och turism

Dokumentation från seminarium 2006-10-03

Förord

Den 3 oktober 2006 arrangerade Riksantikvarieämbetet ett seminarium om Landskap - hälsa, friluftsliv och turism. Seminariet fokuserade på relationen mellan landskap och hälsa, friluftsliv och turism och hur olika verksamheter kommer att påverkas av ett införande av landskapskonventionen i Sverige. Vilken betydelse har landskapet för hälsoutvecklingen, hur nyttjas det i friluftslivets namn och vilken roll har det inom turismnäringen? Hur kan dessa kopplingar utnyttjas och utvecklas och vilka möjligheter kan landskapskonventionen komma att innebära i sammanhanget?

På mötet diskuterade vi hur vi kan arbeta för en bättre helhetssyn, hur vi kan komma bort från sektoriseringen men också vilket ansvar som ligger på myndigheter, organisationer och enskilda medborgare när det gäller landskapfrågor.

Syftet med seminariet var både att inhämta synpunkter som underlag till Riksantikvarieämbetets kommande förslag till landskapskonventionens införande i Sverige och att påbörja implementeringsprocessen. Deltagarna vid seminariet representerade olika universitet, myndigheter, företag och intresseorganisationer.

Inbjudna talare var *Jan Terstad* från Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet, *Dennis Bederoff* från NUTEK, *Ingegerd Ward* och *Peter Fredman* från Friluftsrådet, *Patrik Grahn* från Sveriges lantbruksuniversitet, *Sofie Adolsson Jörby* från Boverket, *Klas Sandell* från Karlstad universitet och *Ebbe Adolfsson* från Naturvårdsverket. *Birgitta Johansen* från Riksantikvarieämbetet inledde seminariet och *Birgitta Elfström*, också Riksantikvarieämbetet, var moderator.

Som en del i Riksantikvarieämbetets regeringsuppdrag med landskapskonventionen arbetar vi med arbetsgrupper, workshops och seminarier för problemformulering och diskussioner. Landskap - hälsa, friluftsliv och turism är det andra seminariet som hållits inom ramen för Riksantikvarieämbetets arbete med landskapskonventionen.

Vi vill passa på att tacka både föreläsare och seminariedeltagare för alla goda synpunkter och inlägg i diskussionen.

Birgitta Johansen, Riksantikvarieämbetet

Inledning

Birgitta Johansen, avdelningschef, Riksantikvarieämbetet och Jan Terstad Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet.

Birgitta Johansen inledde seminariet med att belysa sambanden mellan begrepp som kulturmiljö, landskap och hälsa. Kulturmiljöbegreppet inbegriper kulturarv både som ett egenvärde och som en instrumentell resurs i andra områden som tillväxt och övergripande samhällsutveckling. Bruket av "härligheten", landskapet, kan undersökas utifrån en rad begreppspar som utnyttja-nyttja, kommersiellt-ideellt, konsument-aktör, institutionellt-individuellt, etc. Landskap kopplat till hälsa handlar inte bara om fysisk hälsa utan lika mycket om psykiskt välbefinnande, hela individen och de goda relationerna. Det kräver kunskap om aktörerna och ett intresse för de "stora frågorna" om tillvaro och tillhörighet. Landskapet handlar om känsla och kunskap i förening.

Landskap handlar både om kunskap och om känsla.

Jan Terstad från Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet tog avstamp i naturvårdsskrivelsen *En samlad naturvårdspolitik* från 2001. Han lyfte fram behovet av en gränsöverskridande helhetssyn. Nyckelbegrepp i sammanhanget, menade han, är att skapa möjligheter, utveckling och inte bara restriktioner, hållbart nyttjande, landskapsperspektiv, och ekosystemperspektiv. I detta krävs en förstärkt samverkan mellan kultur och natur där landskapet inte enbart ska fungera som kuliss utan som livsmiljö för människor och djur. Terstad betonade att friluftslivet börjat återupprättas i sin gamla roll som hörnsten i naturvårdspolitiken.

Vidare poängterade Terstad behovet av en förstärkt medborgardialog. Fokus på landskapet gör att alla berörda också blir mer uppmärksamma på sitt eget deltagande.

”Friluftslandskap”

Margaretha Ihse kompletterade Terstads presentation med att påpeka behovet av att använda landskapsbegreppet som en process med ett innehåll. Alla behöver arbeta med en terminologi kring landskapsbegreppet.

Landskapet i turistnäringen

Dennis Bederoff, NUTEK.

Dennis Bederoff från Nutek redogjorde för turismens roll i Sverige, inte minst när det gäller ekonomiska termer. Bland många spännande siffror fanns att turismen omsatte 191 miljarder kronor 2005, och sett till exportvärde är turismen med 62,3 miljarder i intäkter därmed större än exporten av personbilar respektive järn och stål.

Turistnäringens exportvärde och exportvärden för några viktiga varuområden 2005

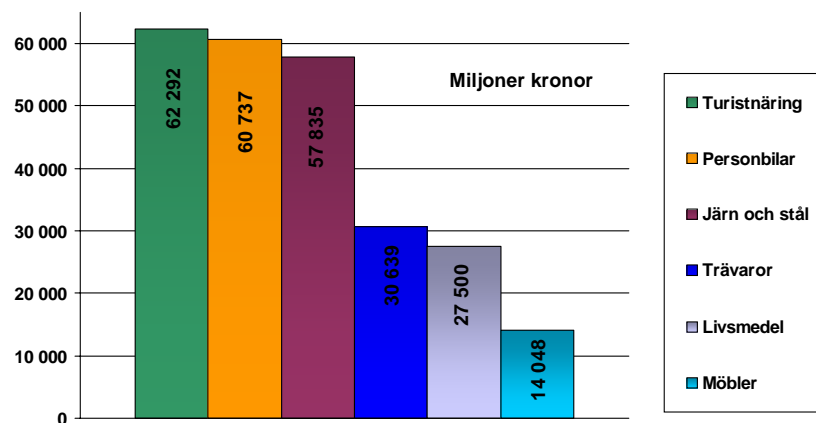

Fig. 9 Källa: Nutek & SCB/Nationalräkenskaperna

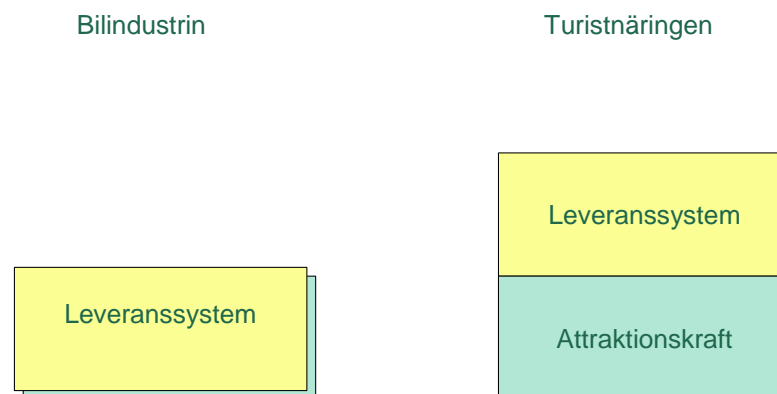
Turismnäringen i Sverige har gått om det totala exportvärdet för personbilar.

Turismen ligger nära den näringspolitiska utvecklingen i Sverige, även om definitionen av turism inte innebär att den måste vara kommersiellt inriktad. Däremot kopplas resandet till den lokala ekonomins utveckling i form av biljetter, drivmedel och övernattningar. NUTEK:s fokus är fler företag i starka regioner där turismen är en av de tjänstenärings som växer mest.

Den avgörande skillnaden mellan turismen och andra näringar är att inom turismen är leveranssystem och attraktionskraft skilda från varandra. Turismen bygger på en attraktionsplattform som inte ägs av turistnäringen. En förutsättning för framgång blir därför att skapa en tillit mellan turismorganisationerna och de myndigheter som förvaltar attraktionsresursen. Gällande innehåll och kvalitet i besöket styrs turismföretagen av vad kunden efterfrågar tillsammans med de

förutsättningar som myndigheterna ger. Därtill måste det finnas ett samspel med vad som är lokalbefolkningens uppfattning om hur attraktionen kan brukas.

Attraktionskraftens anatomi

NUTEK

Till skillnad från många andra näringar äger inte turistindustrin attraktionsplattformen. I landskapstermer innebär detta att turismen är beroende av kollektiva nyttigheter och en god landskapsförvaltning som ger attraktionskraft.

På fråga från Jan Terstad om de tre viktigaste målen för ökad turism svarade Bederoff att det var att skapa förutsättningar för viljan att resa, enklare transporter när tiden är en allt känsligare faktor samt att det finns entreprenörer som kan språk och har kunskap om vad andra människor är intresserade av under sin resa.

Landskapsperspektiv på förutsättningar för friluftsliv

Ingegerd Ward och Peter Fredman, Friluftsrådet.

Ingegerd Ward och Peter Fredman redogjorde för Friluftsrådets roll och uppgifter. Friluftsrådet inrättades 2003 med syftet att stärka friluftspolitiken. Ingegerd Ward framhöll att människors favoritplatser nästan alltid är utomhus.

Friluftsrådet bistår och samverkar med myndigheter, forskare och organisationer som har anknytning till friluftslivet. Regeringen utser Friluftsrådets ledamöter som sitter på personligt mandat (ej via de myndigheter, organisationer eller företag som de arbetar åt) och tillsammans representerar en bred erfarenhet av friluftslivet.

Friluftsrådet arbetar med att skapa förutsättningar för friluftslivet samt att tydliggöra friluftslivets samhällsnytta och betydelse för hälsoekonomin. Här handlar det bland annat om att visa på kopplingen till bättre folkhälsa, men också om möjligheterna att kombinera landskapsvård med friluftsliv. Barn och ungdomars friluftsliv är särskilt viktigt. Ward ställde frågor som "Hur ser vardagslandskapet ut? Vad är det som skapar barndomsminnen?". Genom olika exempel noterade hon att barn blir friskare av att vara ute. Det handlar också om att ge barn rötter.

Fredman redogjorde för att Friluftsrådets verksamhet fokuserar på fem områden:

- myndigheter
- forskning
- kommuner
- skola
- integration

Han menade i ett exempel att samhällsekonomiska aspekter behöver lyftas fram även i skyddade områden. Vidare nämndes att Naturvårdsverket finansierar ett 6-årigt forskningsprogram med namnet "Friluftsliv i förändring" där natur- och kulturlandskapet är en av flera centrala utgångspunkter.

Landskapets betydelse för hälsa

Patrik Grahn, Sveriges lantbruksuniversitet.

Patrik Grahn från SLU i Alnarp inriktade sig på relationen mellan landskapet och hälsa. Miljöns betydelse för hälsans utveckling uppmärksammades redan av Carl von Linné på 1700-talet och dessa tankegångar kom till uttryck även senare inom läkevetenskapen.

Sanatorieverksamheten i Sverige under 1800 och 1900-talen byggde på idén om miljöns och landskapets hälsofrämjande egenskaper.

Forskning visar att svenskarnas livslängd ökar, men antalet år med god hälsa minskar. Det handlar både om stressrelaterad ohälsa och depressioner och ohälsa av fysiskt stillasittande. Med olika exempel visade Grahn hur kvaliteter i landskapet kan sorteras och kvantifieras, och centrala begrepp som forskningen sållat fram är landskapets grad av fridfullhet, vildhet, artrikedom, rymdkänsla, samfällighet (utrymme för gemenskap), enskildhet, och festlighet respektive kulturell karaktär.

Grahn menar att den mångdimensionella och variationsrika miljön är den bästa för att främja en god hälsa, där fler av de ovan redovisade kvaliteterna finns representerade.

The Eight Experienced Characteristics

1. Serene	Peace, silence and care. Sounds of wind, water, birds and insects.
2. Wild	Fascination with wild nature.
3. Rich in Species	A room offering a variety of species of animals and plants.
4. Space	A room offering a restful feeling of a coherent whole.
5. The Common	A green, open place with room for vistas and stays.
6. The Refuge	A sanctum, an enclosed, safe, secret and secluded place,
7. Festive	A meeting place for festivity and pleasure.
8. Culture	A place offering fascination with people's values, traditions, the course of time

Åtta olika typer av landskapskvaliteter som forskningen kunnat visa har stor betydelse för den upplevda hälsan.

Landskapet har stor betydelse för alla. För äldre människor med svårigheter att ha tillgång till trädgård krävs andra lösningar. Här är det viktigt att ha tillgång till minnen och möjlighet att känna igen sig. För barn är utemiljön i skolan viktig, något som många tänkt på men inte utfört tillräckligt eller inom rätt område. Skolans utemiljö ska ge möjligheter till olika lekar och gradvist avancemang beroende på ålder. Ju kortare avstånd man har till friluftsområde desto oftare sker besök i detta.

Indikatorer för landskapets upplevelsevärden baserat på utbud och efterfrågan

Sofie Adolfsson Jörby, Boverket.

I ett gemensamt projekt av Boverket, Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, Socialstyrelsen, Folkhälsoinstitutet, Skogsstyrelsen, Sveriges kommuner och landsting och SLU har en projektgrupp arbetat med utveckling av indikatorer för landskapets upplevelsevärden. Utan att ha mått är det svårt att styra insatser och att göra uppföljningar. I projektet har man valt att definiera landskap som utemiljöer från det man stänger sin dörr och går ut i sin närmiljö i det lilla grönområdet, villakvarteret, kulturkvarteret eller strandpromenaden till rekreatiomsområden för helgpromenaden och semestermålen mer avlägsna natur- och kulturmiljöer. Man fokuserar i huvudsak på vardagsrekreation, det vill säga upplevelser och aktiviteter i närheten av bostaden.

Projektet har varit uppdelat i fyra delstudier, en litteraturstudie där tidigare forskning kartlades, en efterfrågestudie där människor bland annat tillfrågades hur långt de hade till vissa grön-, natur- och kulturområden samt hur ofta de besökte dem. I den studien fick de också prioritera vilka kvaliteter som var viktiga i naturmiljön nära bostaden. En utbudsstudie genomfördes där grön-, natur-, och kulturområden i sju kommuner kartlades. En särskild djupstudie gjordes i Västerås kommun där den framtagna modellen testades och visades vara användbar.

Ett av syftena med projektet är att tydliggöra upplevelsevärden så att dessa lättare kan tas hänsyn till i arbetet med miljö kvalitetsmålen och folkhälsomålen. Resultatet ska kunna användas som stöd vid planering av grön-, natur- och kulturområden i kommunerna.

Resultatet från projektet finns presenterat i en kortversion. Rapporten beräknas färdig i februari 2007.

Allemansrättens betydelse

Ebbe Adolfsson, Naturvårdsverket.

Sedan 1994 är allemansrätten inskriven i grundlagen genom att ”alla ska ha tillgång till naturen enligt allemansrätten”. Men allemansrätten i sig är ingen lag och ingen annan lag definierar vad som ingår i allemansrätten. Istället är utgångspunkten de lagar som sätter gränser för vad som är tillåtet, som miljöbalken, brottsbalken eller terrängskörningslagen, och från tolkningar av allemansrätten. Men hur vi uppfattar allemansrätten skiljer sig från hur enskilda, organisationer och företag uppträder i praktiken.

Landskapskonventionens definition av landskapsbegreppet är ett område så som det uppfattas av människor. Men hur gör vi med det breda anslaget? Är definitionen så bred att den är tandlös? För att känna för landskap och landskapens värden krävs att människor kan vara ute i landskapet. Här spelar allemansrätten en stor betydelse. Experternas roll blir att tolka vad människor ser som viktigt i landskapet.

Med många människor i landskapet finns även risk för skador. En vanlig åtgärd är att iordningställa leder, vilka kanaliserar besökare samtidigt som det underlättar för människor att bruka områden i olika syften.

Ingemar Ahlström poängterade vikten av att ha ett brett perspektiv på allemansrätten. Allemansrätten är inte det samma som att ha ett givet markområde att trampa på utan berör mycket den mentala tillgängligheten till natur- och kulturupplevelser.

Klas Sandell pekade på behovet av att definiera allemansrättens kärna i lagstiftningen, inte att försöka skarpt definiera dess gränser då det måste finnas utrymme för lokal anpassning och sunt förnuft. Men däremot är det viktigt att allemansrättens grundläggande innehåll inte dramatiskt förändras. När behov av att nyttja landskapets upplevelsevärden på olika sätt ökar i vårt högrörliga samhälle och när vanor förändras påverkas även vår uppfattning om allemansrätten. Ett sätt är att använda landskapskonventionens införande som verktyg för att definiera kärnan i allemansrättens betydelse. Det kan också finnas anledning att reflektera över i vilken utsträckning det kommersiella nyttjandet av allemansrätten behöver regleras på annat sätt än det ideella nyttjandet i samband med att landskapets upplevelsevärden uppgraderas ekonomiskt.

Jesper Witzell menade att allemansrätten tidigare alltid haft acceptans hos markägare, något som nu förändrats i takt med annan typ av ägande. Tidigare hade ägaren skogen för avkastningen i form av virke, idag mer som en naturresurs för jakt eller rekreation. Det är inte en syn som vi har varit vana vid och som påverkar allemansrättens ställning.

Göran Blom poängterade att de flesta attraktiva miljöer kostar samhället mycket pengar för att fortsätta att vara attraktivt. Det är inte på något sätt gratis för samhället att upprätthålla markområden, varför det också är viktigt att alla människor har tillgång till dessa områden.

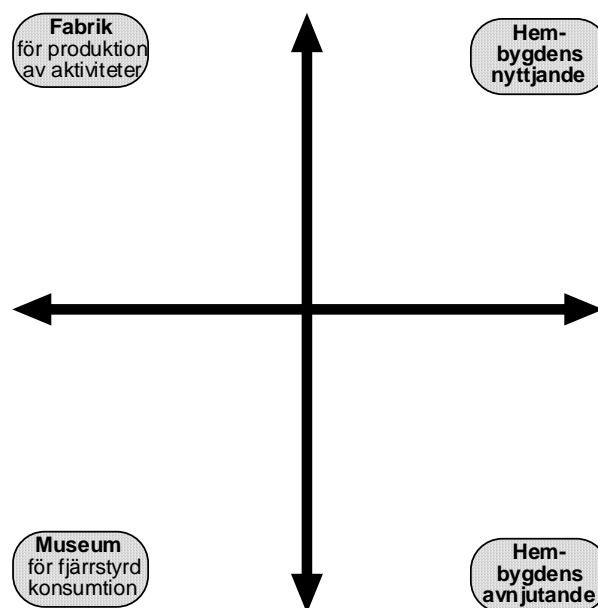
Eva Salevid menade att vi i denna diskussion också behöver belysa landskapskonventionen och dess innebörd. Information måste spridas och göras tillgänglig.

Relation mellan landskap, friluftsliv och turism

Klas Sandell, Karlstads universitet.

Klas Sandell talade om landskap i relation till friluftsliv och turism där landskapet beskrevs som en arena där våra mentala landskap korsas – ”andskap” för att använda ett begrepp av Torsten Hägerstrand. Landskapskonventionens landskapsdefinition kan fungera om också denna dynamiska betydelse inkluderas i landskapsbegreppet.

Man kan skilja på olika sammanhang för friluftsliv och naturbaserad turism som t.ex. fritid, rekreation, terapeutisk och pedagogisk verksamhet. Enligt den ekostrategiska begreppsramen (se figur nedan) kan man förhålla sig till landskapet som en fabrik för produktion av aktiviteter, ett museum för fjärrstyrd konsumtion, ett hembygdens nyttjande respektive ett hembygdens avnjutande. Medan samhällsutvecklingen i stort drar mot vänster i modellen kan landskapskonventionen utgöra en viktig motvikt som strävar åt höger.

Samhällsutvecklingen i stort driver åt vänster (Fabrik, Museum).

Landskapskonventionen fungerar lite som en motvikt och strävan åt höger ("hembygd" det levda landskapet, jfr. "vardagslandskapet i Norge).

Bette Malmros reflekterade över vilket uttryck förändringar i turism och friluftsliv får för markanvändningen. Rekreationslandskapet blir en typ av landskap som tar allt mer mark i anspråk, vilket kan leda till synergier men också konflikter.

Lena Bergils poängterade behovet av att tala om landskap i olika skalor, som nationell, regional och lokal nivå gällande konsumtion och produktion av värden i landskapet.

Några avslutande reflektioner

Vi har valt att inte göra någon regelrätt summering av diskussionerna under seminariet utan istället avslutningsvis lyfta fram några viktiga teman som berördes direkt eller indirekt i presentationerna och diskussionerna och som manar till eftertanke i det fortsatta arbetet med landskapskonventionen.

Landskapet som kollektiv nytthet

Vi behöver en bredare och mer levande diskussion kring landskapet som kollektiv nytthet. Vad kostar det egentligen att ha ett tillgängligt landskap, vem är ansvarig och vem skall betala? Vad genererar landskapet i termer av regional och ekonomisk utveckling? Vad genererar landskapet i termer av förbättrad folkhälsa? Vilka är vinsterna för samhället? Kanske har vi under lång tid tagit den kollektiva nyttheten "landskapet" allt för given. Att lyfta beroendebanden mellan landskapet och frågor som rör hälsa, friluftsliv och turism kan bidra till att synliggöra frågan i den offentliga debatten.

Allemansrätten är onekligen en fråga som berör och åsikterna bland seminariedeltagarna gick i sär när det gäller hur vi skall värna och förvalta denna rätt till landskapets tillträde. Ska allemansrätten regleras tydligare i lag eller ligger dess styrka i att den just är en sedvanerätt? Förlorar den i betydelse i samma stund som den formaliseras i laglig mening?

Delat ansvar

Vi behöver lyfta fram och diskutera den ansvarsfördelning som finns mellan stat, kommun och enskilda entreprenörer och organisationer när det gäller landskapet i turism och friluftssammanhang. Statens roll är att utveckla goda förvaltningsförutsättningar för landskapet men det är entreprenörens och den ideella organisationens roll att utveckla själva nyttjandet av landskapet. Hur utvecklar vi denna dialog?

I huvudsak ges ramarna för landskapets förvaltning idag via regleringar av- och stöd till de areella näringarna, exempelvis genom miljöersättningar till jordbruket, reservatsbildningar och styrning av hur skogsbruket arbetar. De areella näringarna är på många sätt en förutsättning för friluftslivets och turismens attraktioner men samtidigt ger friluftslivets och turismens allt ökande efterfrågan på landskap de areella näringarna förnyat berättigande. I vissa fall utgör ju också friluftslivet i sig en areell näring i form av de "rekreationslandskap" som blir allt vanligare på den storstadsnära landsbygden. Hur hanterar vi detta?

I skogen gäller exempelvis att ett produktionsmål och ett miljömål skall väga lika. I miljömålet ingår då natur- och kulturmiljö, sociala värden samt friluftsvärden. Men vad innebär detta i praktiken? Skall vissa arealer användas uteslutande för produktionsändamål medan andra och betydligt mindre arealer skall användas för exempelvis friluftsliv. Kan denna "funktionsspecialisering", för att använda Klas Sandells begrepp, leda till att de arealer som används för vissa hårt drivna former av skogs- eller jordbruksproduktion blir omöjliga att använda för friluftsliv samtidigt som besöksströmmar styrs till särskilt iordningsställda "reservat" som

hanteras vid sidan av. Behöver staten utveckla sina verktyg och styrmedel för att bredda förvaltningsförutsättningarna och behöver vi kanske omformulera innebörden av areella näringar?

Under seminariet tangerades dessa frågeställningar men tyvärr fanns det inte tillfälle att utveckla resonemangen.

Jobba med begreppen

Vi behöver fundera mer över begreppen natur, kultur, miljö och landskap - hur vi använder dem och vad de faktiskt betyder. Både föredragshållare och seminariedeltagare såg fördelar med landskapskonventionens breda definition av landskap, vilken man menade kan vara en öppning mot att integrera aspekter kring hälsa, friluftsliv och turism i landskapsbegreppet. Klas Sandell betonade betydelsen av språkbruket när vi diskuterar landskapets olika värden och kvaliteter. Han förespråkade att begrepp där natur- och kulturvärden ersätts med landskapsvärden som ett ställningstagande för en ökad helhetssyn. Särskilt viktigt blir detta i ett läge då allt fler värdeperspektiv skall samsas under paraplybegrepp.

Under seminariet blev problemen med begreppsförvirring inte minst tydligt då begrepp som *natur*, *kultur*, *miljö* och *landskap* omväxlande användes för att beteckna identiska eller liknande företeelser. Vad vinner vi respektive förlorar vi på att använda landskapsbegreppet i större utsträckning? Blir vi otydligare eller bjuder vi in fler att känna sig inkluderade i landskapets skydd, förvaltning och utveckling?

Deltagarförteckning

Namn	Organisation
Amanda Palmstierna	Naturvårdsverket
Anders Szczepanski	Linköpings universitet
Andreas Dehlin	Göteborgs universitet
Anna Ljunggren	Rio Kulturkooperativ
Anna Peterson	SLU Alnarp
Bengt Schibbye	Schibbye Landskap AB
Bette Malmros	RTK (Region- och trafikplanekontoret)
Birgitta Elfström	Riksantikvarieämbetet
Birgitta Johansen	Riksantikvarieämbetet
Bosse Sundin	Umeå universitet
Carl-Johan Sanglert	Lunds universitet
Clas Florgård	SLU Ultuna
Danuta Bäckman	
David Levrén	Svenska kanofförbundet
Dennis Bederoff	NUTEK
Ebbe Adolfsson	Naturvårdsverket
Emily Wade	Landskapslaget AB
Erika Nilsson	Riksantikvarieämbetet
Ewa Bergdahl	Riksantikvarieämbetet
Eva Salevid	Landscape & citizens
Even Gaukstad	Riksantikvaren Norge
Gunilla Moberg	Friluftsrådet Stockholms Distriktsförbund
Göran Andersson	Friluftsrådets Riksorganisation
Göran Blom	Naturvårdsverket
Hana Han	Göteborgs universitet
Helena Bager	Länsstyrelsen Skåne
Helena Hammarskiöld	Fastighetsverket
Ingegerd Ward	Naturvårdsverket, Friluftsrådet
Ingemar Ahlström	FRILUFTSPLANERING
Jan Terstad	Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet
Jenny Thyberger	SLU Alnarp
Jerker Moström	Riksantikvarieämbetet
Jesper Witzell	Skogsstyrelsen, Distrikt Skåne SV
Johanna Fransila	Skogsstyrelsen Stockholm
Karin Hasselgren	Riksantikvarieämbetet
Kati Dalkowski	Naturvårdsverket
Katrine Nygren	Länsstyrelsen Västerbotten
Klas Sandell	Karlstads universitet
Leif Gren	Riksantikvarieämbetet
Lena Bergils	Intryck Hälsingland
Magnus Berglund	Länsstyrelsen Skåne
Margareta Ihse	Stockholms universitet
Marianne Lindström	Högskolan i Kalmar / INCLUDE
Mats Gyllin	SLU Alnarp
Mattias Persson	Skogsstyrelsen Region Mitt
Mia Kristersson	Länsstyrelsen Skåne
Michael Nilsson	Naturvårdsverket

Michael Ressner	Socialstyrelsen
Olle Berglund	Ovanåkers kommun
Patrik Grahn	SLU Alnarp
Pelle Andersson	Svenska turistföreningen
Pernilla Nordström	Länsstyrelsen Stockholm
Peter Fredman	ETOUR/Mittuniversitetet, Friluftsrådet
Sofie Adolfsson Jörby	Boverket
Svante Malm	Vadstena gymnasiet
Tomas Bergenfeldt	Ekoäventyr AB
Tomas Saxgård	Landskapslaget AB
Ylva Roslund-Forenius	
Ylva Schöldberg	Friluftsförbundet Stockholms Distriktsförbund
Zahra Bayati	Sahlgrenska sjukhuset, Friluftsrådet